

Бузьків огонь

Роман Іваничук

Тонконогі, високі, головки — зірочками, червоні й незапашні, ростуть на мочаруватих левадах квіти.

Це бузьків огонь.

Густо, одна біля одної, як коноплі, — і до самого краю мерехтять розбризканим багрянцем, дрижать від вологого подиху левади, ніби розпечене повітря, ніби міраж.

Не можу ніколи байдуже пройти мимо. З теплим тремтінням у грудях, як на побачення з коханою, іду, зриваю, а далекий спомин тугою і ласкою пестить серце.

...Я залишався після уроків мало не щодня. Було боляче. До сліз. Вискакували з класу діти, як сполохані польові коники з трави, сміялись, кричали, не звертали на мене уваги. Тільки маленька Анничка завжди співчутливо всміхалась до мене.

Біленька, синьоока, волосся, як витіпаний льон, гострий носик, щічки — доспілі яблучка. Але я їй не відповідав усмішкою.

...Якось мене знову залишили. За що, не пам'ятаю. Мене повинні були замкнути самого в класі й випустити пізно ввечері. Я не міг звикнути до такої кари. Дивитися через вікно на село, слухати голоси, сміх, бачити веселі забави моїх вільних товаришів було нестерпно важко.

Учитель, пам'ятаю, сказав з насмішкою: "А, може, хтось залишиться за нього?"

Відповіли реготом. Тільки Анничка промовила тихо, не підводячи очей:

— Я лишусь.

І залишилась.

Було дивно: чому?

Я пас свої корови, вона — чужі. Мене батько жалів, скаржився солтисові на вчителя, її не жалів ніхто ніколи. Корів ми пасли разом. Я доглядав дві, вона — вісім штук Бойканюкових. Я палив ватру восени і грівся, вона ж не мала часу із-за худоби. Я не допомагав їй, не ділився з нею свіжим житнім хлібом.

І все ж вона залишилась.

А одного разу я нарвав букет бузькового вогню і йшов додому. Вона зустріла мене і просила дати тільки одну квітку. Коли не дам, моя хата згорить. Так люди кажуть. Простягнула руку, довірливо глянула, не сподіваючись відмови.

— Дай лиш одну, я закосичуся.

З-під полинялої хустини очі питали:

— А, мо', не хочеш?

Я відвернувся: — Чого тобі треба?

— Нічого...

І все ж вона залишилась!

А тепер я поглянув на неї, тільки якась мережка в моїх очах не дозволила побачити її — синіх. Ми стояли мовчки, поки не стало порожньо в класі, поки не гримнув

учитель:

— Ну, чого стоїш?

...І за Анничкою скреготнув ключ у дверях.

Мені не хотілося йти додому. Зі школи — на леваду. А там повітря під дотиком чути: вогке, прохолодне, як джерельна вода. По леваді поважно ходить бузюк[1], клює дзьобом у мочарах, клекає, не боїться мене. Я навіть міг би погладити його по гладкому пір'ї, та немає часу. Бузюк шукає жаб, я швидко зриваю бузюків огонь. Вечірні сумерки густо наливаються між гори.

...Анничка ще в школі. Я вертаюся, я ще мушу її застати, дати їй не одну квітку — цілий букет, мушу щось хороше сказати їй. Біжу, а тепло — хлюп та хлюп у грудях.

Але її в школі вже немає.

Я — стежинкою через городи до Бойканюкового обійстя, хочу наздогнати, але її немає.

Обережно підходжу під вікно, воно вже світиться, заглядаю — в кутку на ослінчику сидить і плаче Анничка. А Бойканюк, немов виссані недокурки, кидає слово за словом з-під пожовклих вусів:

— Не будеш більше, псяюхо, ходити до тої школи!

Стою хвилину, другу, дзявкає пес. Може вийти господар. В очах у мене пече, як сіль, щось давить у горлі.

Анничка сидить у кутку на ослінчику і плаче.

Вона вже не піде до школи.

А в руках моїх — бузюків огонь. Якщо не розділю букет, згорить у мене хата...

А в Аннички хати немає, їй можна все віддати.

Але вона сидить у кутку на ослінчику і плаче.

Розкидаю букет огнем по стрісі і втікаю. — Ой, щоб зайнялась! Але стріха не зайнялась.

А на другий день вранці я біг на пасовисько, де Бойканюкова худоба. Стежинкою понад царини віддалялась маленька постать у полинялій хустині з вузликом у руках. За нею мукала чорноморда Білунка й бігло вслід телятко. Зупинилась, окраєць хліба витягла, пхнула в мордочку, попестила. І швидко зникла за цариною...

...Де ти тепер, білява, синьоока, чудова дівчинко? Я минаю левади — чи поїздом, чи пішки — а всюди воно, те рожеве марево-багрянець, розсипаний по соковитих левадах.

Може, ти знайшла своє щастя і тепер так, як і я, з мрійливою усмішкою на устах згадуєш? Чи загубилась по наймах і на твоїй могилці засіялась наша квітка?

Де ти тепер?

Усміх любої дівчини, погляд незнайомої, інколи молода мати з дитиною заставляють мене зупинитись, приглянутись.

Може, це ти?

Тонконогі, високі, головки — зірочками, червоні й незапашні, минаю я, зриваю, кладу на свій столик розкішним букетом, дарую своїй коханій квіти...

Це бузюків огонь...

[1] Черногуз.